

De ban van het grote geld

THEATER

Orkater: De Gouden Eeuw. Regie: Gijs de Lange. Gezien: 11/10 Tooneelschuur, Haarlem. Tournee.

Ontroerend. Dat is misschien wel de beste omschrijving voor *De Gouden Eeuw*, de nieuwe Orkater. Na het geslaagde *Conijn van Olland* hebben dezelfde makers opnieuw de vaderlandse geschiedenis onder handen genomen, wederom in een decor van muziek (instrumenten). Ditmaal gaat het over een gewone familie.

Tamar van den Dop speelt Klazien, een nuchtere Hollandse vrouw die onder barre omstandigheden moet bevallen van een tweeling. De stad wordt belegerd, de chirurgijn licht haar op en de bevalling is een helse gelegenheid.

Ieder ander kind was gestorven, maar haar jongens komen gezond ter wereld – dankzij een ingreep van God, een komische vertellersrol van Beppe Costa. Hij strijkt een tijdje neer in ons land omdat hij alle Nederlanders zo 'fantastisch' vindt. Hij prijst onze liberale, sociale en ondernemende mentaliteit en wordt zo een

heel naïeve God.

Klazien is een vrouw met boerenverstand: eenvoudig, sterk en intelligent. Met een verbaasde twinkeling in haar ogen probeert ze de nieuwe tijd te begrijpen. Als enige van de vier acteurs spreekt Van den Dop een soort zeventiende-eeuws plat-Hollands, waarmee ze een representant van het verleden wordt. Ze maakt van Klazien een personage om verliefd op te worden.

Prachtig is het moment dat haar Andries na vijf jaar onverwacht levend terugkeert van zee.

De moeder bekijkt haar zoon vol onbegrip en dankbaarheid. Ze betast hem om erachter te komen of hij het echt is.

De Gouden Eeuw is een prachtig portret geworden van een Hollands arbeidersgezin dat stijgt op de maatschappelijke ladder en in de ban raakt van het grote geld.

Terwijl Andries meegaat in het consumentisme, heeft broer Jacob grote bezwaren tegen de windhandel. Want hoe meer je hebt, hoe ontevredener je bent. Of, zoals Klazien zegt: "Vroeger hadden we armoe, maar geen problemen".

De familiegeschiedenis staat symbool voor de zeventiende eeuw. Als de economie stukt en de onvrede aanzwelt, wordt Johan de Witt in 1672 geëxecuteerd. Er komt een abrupt einde aan een periode van ongekende

groei en tevredenheid. Daarmee gaat het stuk ook over vandaag – geen slechte timing!

Het is jammer dat de link met het heden te nadrukkelijk wordt gelegd: de naam Volkert valt niet letterlijk, maar het statement over de publieke razernij is overduidelijk.

Die uitleggerigheid geldt trouwens voor het hele stuk. Soms wordt te weinig aan de verbeelding overgelaten en neigt het naar een geschiedenisles.

Eén minpuntje in een verder vlekkeloze voorstelling. Want Orkater bewijst met *De Gouden Eeuw* opnieuw dat historisch theater geen pruiken of hoepelrokken vereist. En met Tamar van den Dop is het *dreamteam* compleet.

MERIJN HENFLING